

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2023. gada 2. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – 5. pants – Pienākums izteikt līguma noteikumus vienkāršā, skaidri saprotamā valodā – Direktīva 2005/29/EK – Uzņēmēju negodīga komercprakse attiecībā pret patērētājiem – 3. pants – Piemērošanas joma – 7. pants – Maldinoša noklusēšana – 13. pants – Sankcijas – Tirgum piesaistīti dzīvības apdrošināšanas līgumi, kas ir piesaistīti tā dēvētajiem *unit-linked* ieguldījumu fondiem – Informācija par apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī par riskiem, kas saistīti ar šo produktu – Maldinoši tipveida līgumi – Atbildīgā struktūra – Juridiskās sekas

Lietā C-208/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie* (Varšavas Voļas rajona tiesa Varšavā, Polija) iesniegusi ar 2020. gada 1. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 23. martā, tiesvedībā

K. D.

pret

Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S.A.,

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] (referente), tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerālvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- *Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S.A.* vārdā – *A. Ciechowicz-Jaworska* un *B. Ślażyński*, radcy prawni,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – poļu.

- Čehijas Republikas valdības vārdā – *S. Šindelková, M. Smolek* un *J. Vlácil*, pārstāvji,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. Santini, avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *S. L. Kalèda* un *N. Ruiz García*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 5. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (“Negodīgas komercprakses direktīva”; OV 2005, L 149, 22. lpp.), 2. panta d) punktu un 3. panta 1. un 2. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp K. D. un *Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S.A.* (turpmāk tekstā – “TUŻ”) par to apdrošināšanas prēmiju atmaksu, kas tika samaksātas atbilstoši tirgum piesaistītam dzīvības apdrošināšanas grupas līgumam, kurš piesaistīts ieguldījumu fondam (turpmāk tekstā – “unit-linked grupas līgums”) un kuru bija noslēgusi K. D.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 93/13

- 3 Direktīvas 93/13 5. pantā ir paredzēts:

“Līgumos, kuros visi vai atsevišķi patērētājam piedāvāti noteikumi ir rakstveidā, šiem noteikumiem vienmēr jābūt sastādītiem vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. [...]”

Direktīva 2002/83/EK

- 4 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/83/EK (2002. gada 5. novembris) par dzīvības apdrošināšanu (OV 2002, L 345, 1. lpp.), kas no 2016. gada 1. janvāra ir atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā

(Maksātspēja II) (OV 2009, L 335, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Direktīvu 2013/58/ES (OV 2013, L 341, 1. lpp.), 36. panta 1. punktā bija noteikts:

“Pirms apdrošināšanas līguma noslēgšanas jādara zināma apdrošinājumaņēmējiem vismaz tā informācija, kas norādīta III pielikuma A punktā.”

Direktīva 2005/29

5 Direktīvas 2005/29 7. un 9. apsvērumus ir formulēti šādi:

“(7) Šī direktīva attiecas uz komercpraksi, kas ir tieši saistīta ar to, kā ietekmēt patērētāju lēmumus veikt ar produktiem saistītus darījumus. [..]

[..]

(9) Šī direktīva neskar atsevišķas prasības, ko ceļ personas, kam kāda negodīga komercprakse ir radījusi kaitējumu. Tā arī neskar Kopienas un valsts tiesību aktus, kas attiecas uz līgumtiesībām [..]. Finanšu pakalpojumi un nekustamais īpašums, dēļ to sarežģītības un tiem piemītošiem nopietniem riskiem, rada vajadzību pēc sīki izstrādātām prasībām, tostarp pozitīvu pienākumu uzlikšanu tirgotājiem. Tādēļ finanšu pakalpojumu un nekustamā īpašuma jomā šī direktīva neskar dalībvalstu tiesības rīkoties ārpus tajā paredzētajiem noteikumiem, aizsargājot patērētāju ekonomiskās intereses. [..]”

6 Atbilstoši šīs direktīvas 2. pantam:

“Šajā direktīvā:

[..]

b) “tirgotājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas komercpraksē, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas attiecas uz tā uzņēmējdarbību, amatniecību vai profesiju, un arī jebkura persona, kas darbojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā;

c) “produkts” ir jebkura prece vai pakalpojums, tostarp nekustams īpašums, tiesības un pienākumi;

d) “uzņēmēja komercprakse attiecībā pret patērētājiem” (turpmāk – arī “komercprakse”) ir jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība, kas ir tieši saistīta ar produkta popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem;

[..].”

7 Minētās direktīvas 3. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem, kā izklāstīts 5. pantā, pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā.

2. Šī direktīva neskar līgumtiesības un jo īpaši noteikumus par līguma spēkā esamību, tā veidošanu vai sekām.”

8 Šīs pašas direktīvas 5. pantā ir paredzēts:

“1. Negodīga komercprakse ir aizliegta.

[..]

4. Jo īpaši komercprakse ir negodīga, ja:

a) tā maldina, kā izklāstīts 6. un 7. pantā,

vai

b) tā ir agresīva, kā izklāstīts 8. un 9. pantā.

[..]”

9 Direktīvas 2005/29 7. pantā ir noteikts:

“1. Komercpraksi uzskata par maldinošu, ja, attiecībā uz tās faktiem, ņemot vērā visas īpašības un apstākļus un saziņas līdzekļa nepilnības, tā noklusē būtisku informāciju, kas vidusmēra patērētājam ir vajadzīga, lai varētu pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, un tādējādi vidusmēra patērētājam liek vai var likt pieņemt lēmumu veikt darījumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis.

2. Par maldinošu noklusēšanu arī uzskata gadījumus, ja tirgotājs, ņemot vērā 1. punktā aprakstīto, tajā minēto būtisko informāciju slēpj vai sniedz neskaidri, nesaprotami, divdomīgi vai nepiemērotā laikā vai nenorāda uz komercprakses komercnolūku, ja tas jau no konteksta nav skaidrs, un ja tas jebkurā no minētajiem gadījumiem liek vai var likt vidusmēra patērētājam pieņemt tādu lēmumu par darījuma veikšanu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

[..]

5. Kopienas tiesību aktos noteiktās prasības informācijai, kuras attiecas uz komerciālo saziņu, tostarp reklāmu un tirgdarbību, un kuru nepilnīgs uzskaitījums atrodams II pielikumā, uzskata par būtiskām.”

10 Šīs direktīvas 11. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina piemērotus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu negodīgu komercpraksi nolūkā nodrošināt šīs direktīvas prasību ievērošanu patērētāju interesēs.”

11 Minētās direktīvas 13. pants ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis nosaka sankcijas gadījumiem, kad tiek pārkāpti šīs direktīvas piemērošanai pieņemtie valsts noteikumi, un veic visus vajadzīgus pasākumus, lai nodrošinātu šo sankciju piemērošanu. Šādām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

- 12 Atbilstoši šīs direktīvas II pielikumam informācija, kas tiek uzskatīta par būtisku tās 7. panta izpratnē, ir Direktīvas 2002/83 36. panta 1. punktā minētā informācija.
- 13 Direktīva 2005/29 tika grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Direktīvu (ES) 2019/2161 (OV 2019, L 328, 7. lpp.). Ar pēdējo minēto direktīvu, kuras transponēšanas termiņš saskaņā ar tās 7. panta 1. punktu beidzās 2021. gada 28. novembrī, Direktīvā 2005/29 tika iekļauts 11.a pants, kas ir formulēts šādi:

“1. Patērētājiem, kuriem kaitējumu nodarījusi negodīga komercprakse, ir pieejami samērīgi un efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, tostarp kompensācija par kaitējumu, kas nodarīts patērētājam, un attiecīgā gadījumā – cenas samazināšana vai līguma izbeigšana. Dalībvalstis var noteikt šo tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas nosacījumus un sekas. Dalībvalstis vajadzības gadījumā var ņemt vērā negodīgās komercprakses smaguma pakāpi un būtību, patērētājam nodarītos zaudējumus un citus attiecīgos apstākļus.

2. Minētie tiesiskās aizsardzības līdzekļi neskar citu tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu, kas pieejami patērētājiem saskaņā ar Savienības vai valstu tiesību aktiem.”

Polijas tiesības

- 14 Direktīva 2005/29 Polijas tiesībās tika transponēta ar 2007. gada 23. augusta *ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym* (Negodīgas komercprakses novēršanas likums; Dz. U. Nr. 171, 1206. pozīcija). Šī likuma – redakcija, kas piemērojama pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem, – 12. panta 1. punktā ir noteikts:

“Negodīgas komercprakses gadījumā patērētājs, kura intereses ir apdraudētas vai pārkāptas, var lūgt:

[..]

4) atlīdzināt radušos zaudējumus atbilstoši vispārējiem principiem, jo īpaši, lūdzot izbeigt līgumu, nosakot pienākumu veikt savstarpēju izpildījuma restitūciju un lūdzot tirgotājam atlīdzināt ar produkta iegādi saistītos izdevumus; [..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 Ar paziņojumu, kas stājās spēkā 2012. gada 10. janvārī, K. D. kā apdrošinātā persona uz piecpadsmit gadiem pievienojās *unit-linked* grupas līgumam, kas tika noslēgts starp apdrošināšanas sabiedrību TUŻ un Y – banku, kura darbojās kā apdrošinājumaņēmējs.
- 16 Šī līguma priekšmets bija apdrošināto personu iemaksāto ikmēneša apdrošināšanas prēmiju iekasēšana un ieguldīšana, izmantojot no šīm prēmijām izveidotu ieguldījumu fondu. Pēc konvertēšanas ieguldījumu fonda daļās summa, kas atbilda minētajām prēmijām, tika ieguldīta ieguldījumu sabiedrības izdotās ieguldījumu apliecībās (turpmāk tekstā – “*unit-linked* grupas līguma pamatā esošie aktīvi”), kuru vērtība tika aprēķināta, pamatojoties uz indeksu.
- 17 Kā pretizpildījumu TUŻ apņēmas izmaksāt pabalstus apdrošinātās personas nāves vai nodzīvošanas līdz noteiktam vecumam gadījumā apdrošināšanas laikposma beigās. Šo pabalstu summa nedrīkstēja būt mazāka par apdrošinātās personas samaksāto prēmiju nominālvērtību,

pieskaitot jebkādas pozitīvas ieguldījumu fonda daļu vērtības izmaiņas. Savukārt, ja apdrošināšanas līgums tiktu izbeigts pirms tā spēkā esamības termiņa beigām, *TUŻ* bija apņēmusies atmaksāt apdrošinātajai personai summu, kas atbilst tās ieguldījuma fonda daļu aktualizētajai vērtībai, no kuras atskaitīta līguma izbeigšanas maksa.

- 18 Attiecīgo *unit-linked* grupas līgumu reglamentēja vispārējie apdrošināšanas nosacījumi, prēmiju izmaksu un maksimālā pieļaujamā apmēra tabula un ieguldījumu fonda nolikums, kas ir *TUŻ* sagatavoti tipveida līguma noteikumi. Šajos dokumentos nebija precizēti nedz noteikumi, kas reglamentē ikmēneša prēmiju konvertēšanu ieguldījumu fonda daļās un šo daļu novērtēšanu, kā arī visu šī fonda neto aktīvu un to ieguldījuma apliecību novērtēšanu, kurās bija ieguldīti minētā fonda aktīvi, nedz arī tā indeksa vērtības aprēķina metode, uz kuru bija balstīta šo ieguldījuma apliecību apmaksa. Tomēr ieguldījumu fonda nolikumā bija norādīts, ka ieguldījumi tostarp ir pakļauti minēto ieguldījuma apliecību emitenta kredītriskam, kā arī riskam zaudēt daļu samaksāto prēmiju šī līguma priekšlaicīgas izbeigšanas gadījumā.
- 19 *Unit-linked* grupas līguma tirgvedību saistībā ar patērētājiem veica un pārvaldīja banka Y, kura par savu iesaistīšanos saņēma *TUŻ* segtu komisijas maksu. Lai gan Y nebija piedalījies attiecīgā apdrošināšanas produkta, kuru pilnībā bija izveidojusi *TUŻ*, izstrādē, Y apmācīja savus darbiniekus, kas bija atbildīgi par šī produkta piedāvāšanu, un izstrādāja šim nolūkam apmācības materiālus, ko apstiprināja *TUŻ*.
- 20 Šajā gadījumā K. D. pievienošanās *unit-linked* grupas līgumam notika ar Y darbinieka starpniecību, kurš, kā apgalvo K. D., attiecīgo apdrošināšanas produktu bija viņai piedāvājis kā ieguldījumu produktu, kas nodrošinās garantētu kapitālu šī līguma spēkā esamības termiņa beigās. Piedāvājums noslēgt līgumu bija balstīts uz *TUŻ* sagatavotajiem vispārējiem apdrošināšanas nosacījumiem un ieguldījumu fonda nolikumu, kurus K. D. izsniedza Y darbinieks.
- 21 Uzzinot, ka viņas ieguldījumu fonda daļu vērtība ir ievērojami zemāka par viņas samaksāto apdrošināšanas prēmiju summu, K. D. ar 2017. gada 4. aprīļa vēstuli izbeidza savu apdrošināšanas līgumu un lūdza *TUŻ* atmaksāt viņai visas samaksātās apdrošināšanas prēmijas. Ar 2017. gada 25. aprīļa vēstuli *TUŻ* šo lūgumu noraidīja.
- 22 Ar 2018. gada 10. janvārī *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie* (Varšavas Voļas rajona tiesa Varšavā, Polija), kas ir iesniedzējtiesa, celtu prasību K. D. lūdza piespriest *TUŻ* samaksāt viņai summu, kura būtībā atbilst starpībai starp apdrošināšanas līguma atpirkšanas vērtību līguma izbeigšanas dienā – kas, atskaitot līguma izbeigšanas maksu, bija aptuveni viena trešdaļa no K. D. samaksātajām apdrošināšanas prēmijām –, un visu šo prēmiju kopsummu.
- 23 Šīs prasības pamatojumam K. D. ir izvirzījusi vairākus prasības pamatus, tostarp par viņas paziņojuma par pievienošanās *unit-linked* grupas līgumam spēkā neesamību, kā arī *TUŻ* īstenotu negodīgu komercpraksi, kas izpaužas kā tādu produktu pārdošana, kas nav piemēroti patērētāja vajadzībām, un maldinošas informācijas sniegšana patērētājam, pievienojoties šim līgumam. Šo prasības pamatu atbalstam K. D. būtībā apgalvo, ka minētā līguma tipveida noteikumos ir ietverti neskaidri, neprecīzi un tātad maldinoši noteikumi, kas neļauj patērētājam noteikt piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus.

- 24 *TUŻ* apgalvo, ka iespējamās negodīgās darbības, uz kurām ir norādījusi K. D., ir saistītas ar apdrošināšanas produkta pārdošanas procesu, kuru savā saimnieciskajā darbībā uz sava rēķina un savā vārdā esot izdarījusi Y. Turklāt *TUŻ* norāda, ka ir izpildījusi tai noteiktos informēšanas pienākumus, jo visa informācija par minēto apdrošināšanas produktu bija ietverta dokumentos, ko K. D. saņēma brīdī, kad pievienojās *unit-linked* grupas līgumam.
- 25 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kā tās izskatīšanā esošās lietas atrisināšanai ir interpretējamās vairākas Direktīvas 2005/29 un Direktīvas 93/13 tiesību normas. Tā norāda, pirmkārt, ka saskaņā ar Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punkta, lasot to kopā ar tās 7. apsvērumu, gramatisko interpretāciju jēdziens “negodīga komercprakse” šīs direktīvas izpratnē ir attiecināms vienīgi uz apstākļiem, kas saistīti ar līguma noslēgšanu un produkta piedāvāšanu patērētājam, un nevis uz posmu pirms šī produkta izstrādes un tipveida apdrošināšanas līguma satura noteikšanas.
- 26 Iesniedzējtiesas skatījumā tomēr ir jāņem vērā tādu trīspusēju tiesisko attiecību kā pamatlietā īpatnības. Šādās attiecībās apdrošināšanas sabiedrības izstrādātais un apdrošinājumaņēmēja izplatītais apdrošināšanas produkta piedāvājums esot balstīts uz šīs apdrošināšanas sabiedrības sagatavotu tipveida apdrošināšanas līgumu, kurā esot noteikts attiecīgi apdrošināšanas sabiedrības un patērētāja pienākumu apjoms.
- 27 Tādējādi, ja šāds tipveida līgums nav sagatavots saprotamā veidā, jo tas neļauj vidusmēra patērētājam noteikt piedāvātā apdrošināšanas produkta pamatīpašības, jēdzienu “negodīga komercprakse” varētu interpretēt arī tādējādi, ka tas ir attiecināms uz tāda tirgotāja rīcību, kurš, lai gan nav bijis iesaistīts šī produkta tirdzniecībā, ir sagatavojis maldinošu tipveida apdrošināšanas līgumu, kas ir bijis pamatā cita tirgotāja sagatavotam un patērētājiem piedāvātam komercpiedāvājumam.
- 28 Otrkārt, ja tas tā ir, rodoties arī jautājums, vai tirgotājs, kurš ir atbildīgs par šo negodīgo komercpraksi, ir tas tirgotājs, kas ir sagatavojis maldinošo tipveida apdrošināšanas līgumu, vai tas tirgotājs, kurš ir piedāvājis patērētājam šī tipveida līguma pamatā esošo produktu un kurš ir tieši atbildīgs par tā tirgvedību, vai arī abi šie tirgotāji ir uzskatāmi par atbildīgiem par šādu negodīgu komercpraksi.
- 29 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda – tā kā apdrošinājumaņēmējam ir jāpiedāvā pievienoties *unit-linked* grupas līgumam un tas šajā nolūkā saņem apdrošināšanas sabiedrības maksātu komisijas maksu, un tā kā jēdziens “tirgotājs” Direktīvas 2005/29 2. panta b) punkta izpratnē ietver arī jebkuru personu, kas darbojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, pie atbildības varētu saukt abus šos tirgus dalībniekus.
- 30 Treškārt, iesniedzējtiesai ir šaubas par Negodīgas komercprakses novēršanas likuma 12. panta 1. punkta 4. apakšpunkta saderību ar Direktīvu 2005/29. Atbilstoši šai tiesību normai – kā to interpretējušas Polijas tiesas – faktiski esot ļauts lūgt atcelt līgumu, kas ir ticis noslēgts negodīgas komercprakses dēļ.
- 31 No Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punkta izrietot, ka komercprakses negodīgā rakstura konstatējums tieši neietekmē līguma spēkā esamību. Turklāt no šīs direktīvas 13. panta izrietot, ka dalībvalstu paredzētajām sankcijām gadījumiem, kad tiek pārkāpti šīs direktīvas transponēšanai pieņemtie valsts noteikumi, ir jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām. Tādēļ šīs sankcijas esot jānosaka, ņemot vērā minētās direktīvas 3. panta 2. punktā paredzēto norobežojošo regulējumu.

- 32 Iesniedzējtiesas ieskatā Direktīva 2005/29 nevar būt pamats konstatējumam par līguma spēkā neesamību. No tā izrietot, ka valsts tiesību norma, ar kuru ir transponēta šī direktīva un kurā ir paredzēta negodīgas komercprakses dēļ noslēgta līguma atcelšana, esot nesamērīga sankcija. Tikai ar Direktīvu 2019/2161 Savienības likumdevējs izņēmuma kārtā esot paredzējis iespēju lūgt izbeigt šādi noslēgtu līgumu, pēc Negodīgas komercprakses novēršanas likuma 12. panta 1. punkta 4. apakšpunkta stāšanās spēkā iekļaujot Direktīvā 2005/29 jaunu 11.a pantu.
- 33 Ceturtkārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai gadījumā, ja Direktīvai 2005/29 būtu pretrunā tas, ka par negodīgu komercpraksi piemērotais sods ir attiecīgā līguma atcelšana, kā tas ir Polijas tiesību gadījumā, Direktīvas 93/13 5. pants ir atbilstošs juridiskais pamats, lai lūgtu šādu atcelšanu.
- 34 Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka, izmantojot nesaprotamu un neskaidru tipveida apdrošināšanas līgumu, kas neļauj patērētājam izprast nedz tirgotā produkta pamatipašības, nedz ar to saistītā ieguldījuma riska sadalījumu un apmēru, netiek ievērots Direktīvas 93/13 5. pantā paredzētais pienākums par līguma noteikumu formulējumu vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. Šāds konstatējums zināmos apstākļos varētu ļaut valstu tiesām atzīt par spēkā neesošiem atsevišķus šāda tipveida līguma noteikumus to negodīguma dēļ šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē.
- 35 Šādos apstākļos *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie* (Varšavas Voļas rajona tiesa Varšavā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 2. panta d) punktu] ir jāinterpretē tādējādi, ka negodīgas komercprakses jēdziens koncentrējas tikai uz apstākļiem, kas saistīti ar līguma noslēgšanu un produkta piedāvāšanu patērētājam, vai arī šī direktīva un līdz ar to arī negodīgas komercprakses jēdziens ir piemērojams arī situācijā, kurā tirgotājs, kas ir produkta autors, ir sagatavojis maldinošu tipveida līgumu, uz kura balstās cita tirgotāja sagatavots komercpiedāvājums un kurš tādējādi nav tieši saistīts ar produkta tirdzniecību?
 - 2) Apstiprinošas atbildes uz pirmo jautājumu gadījumā, vai ir jāpieņem, ka tirgotājs, kurš saskaņā ar Direktīvu 2005/29 ir atbildīgs par negodīgas komercprakses izmantošanu, ir tirgotājs, kas ir izstrādājis maldinošos tipveida līguma noteikumus, vai tirgotājs, kurš uz šāda tipveida līguma noteikumu pamata piedāvā produktu patērētājam un ir tieši atbildīgs par produkta tirdzniecību, vai arī ir jāpieņem, ka Direktīvas 2005/29 izpratnē atbildīgi ir abi tirgotāji?
 - 3) Vai Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punkts pieļauj tādu valsts tiesību normu (valsts tiesību interpretācija), kura ļauj patērētājam lūgt valsts tiesā atzīt par spēkā neesošu savstarpēju saistību līgumu, kas noslēgts ar tirgotāju, ja patērētāja griba noslēgt līgumu tika izteikta tirgotāja negodīgas komercprakses ietekmē?
 - 4) Apstiprinošas atbildes uz trešo jautājumu gadījumā, vai ir jāpieņem, ka tirgotāja rīcība, kas izpaužas kā nesaprotama un neskaidra tipveida līguma izmantošana attiecībās ar patērētāju, ir jāvērtē atbilstoši Direktīvai 93/13 un vai līdz ar to Direktīvas 93/13 5. pantā ietvertais nosacījums par līguma noteikumu sagatavošanu vienkāršā un skaidri saprotamā valodā ir jāinterpretē tādējādi, ka apdrošināšanas līgumos, kas ir piesaistīti apdrošināšanas kapitālieguldījumu fondam un kas tiek slēgti ar patērētājiem, individuāli nesaskaņots līguma noteikums, kurā nav tieši noteikta ieguldījuma riska pakāpe apdrošināšanas līguma darbības laikā, bet ir tikai informēts par iespēju zaudēt daļu no iemaksātās pirmās prēmijas un kārtējām prēmijām, ja persona atteiksies no apdrošināšanas pirms apdrošināšanas perioda beigām, atbilst šim nosacījumam?”

Tiesvedība Tiesā

- 36 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2021. gada 28. decembra lēmumu tiesvedība šajā lietā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 55. panta 1. punkta b) apakšpunktu tika apturēta līdz sprieduma apvienotajās lietās C-143/20 un C-213/20, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi) pasludināšanai.
- 37 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2022. gada 25. februāra lēmumu 2022. gada 24. februāra spriedums A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi) (C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118) tika izsniegts iesniedzējtiesai, lai tā precizētu, vai vēlas uzturēt savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu
- 38 Ar 2022. gada 6. maija vēstuli iesniedzējtiesa informēja Tiesu, ka tā uztur spēkā attiecīgo lūgumu. Tāpēc tika nolemts atsākt tiesvedību šajā lietā.

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 39 *TUŽ* pauž šaubas par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, norādot, ka atbilde uz uzdotajiem jautājumiem neesot nepieciešama pamatlīetas atrisināšanai. Proti, pirmkārt, *TUŽ* esot atzinusi un 2020. gada 25. novembrī esot ieskaitījusi K. D. kontā viņas lūgto prasījuma summu, tādēļ pamatlīetai esot zudis priekšmets. Otrkārt, minētie jautājumi jau esot tikuši izspriesti Tiesas un valstu tiesu judikatūrā.
- 40 Pirmām kārtām, attiecībā uz to, ka iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi jau ir tikuši izspriesti Tiesas judikatūrā, pietiek atgādināt, ka pat tad, ja attiecīgais tiesību jautājums jau ir izspriests judikatūrā, valstu tiesām joprojām ir tiesības vērsties Tiesā, ja tās to uzskata par lietderīgu, un tas, ka interpretēt lūgtās tiesību normas Tiesā jau ir interpretējusi, neliedz Tiesai spriest no jauna un nevar izraisīt uzdoto jautājumu nepieņemamību (spriedums, 2018. gada 6. novembris, *Bauer un Willmeroth*, C-569/16 un C-570/16, EU:C:2018:871, 21. un 22. punkts).
- 41 Otrām kārtām, saistībā ar pamatlīetas esamību ir tiesa, kā izriet no paša LESD 267. panta formulējuma, ka lūgtajam prejudiciālajam nolēmumam ir jābūt vajadzīgam, lai iesniedzējtiesa varētu sniegt spriedumu lietā, kuru tā izskata. Tādējādi prejudiciālā nolēmuma procedūras priekšnoteikums tostarp ir strīda faktiskā izskatīšana valsts tiesās, kā ietvaros tām ir jāpieņem nolēmums, kurā var tikt ņemts vērā prejudiciālais spriedums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, *TGSS* (Mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku bezdarbs), C-389/20, EU:C:2022:120, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 Tomēr LESD 267. pantā iedibinātajā sadarbībā starp Tiesu un valstu tiesām vienīgi valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā pamatlīetas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tātad gadījumā, ja uzdotie jautājumi skar Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (spriedums, 2022. gada 24. februāris, *TGSS* (Mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku bezdarbs), C-389/20, EU:C:2022:120, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām ir attiecināms atbilstības pieņēmums. Atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu Tiesā var tikai tad, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlīetas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un

tiesību apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2022. gada 24. februāris, *TGSS* (Mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku bezdarbs), C-389/20, EU:C:2022:120, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 44 Šajā lietā, atbildot uz Tiesas šajā ziņā uzdoto jautājumu, iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka pamatlīeta joprojām tiek izskatīta, ka prasītājas lūgums nav atsaukts un ka tā uzskata, ka šī lieta nav jāizbeidz, jo *TUŽ* izdarītā prasījuma atzīšana ir vērsta uz to, lai panāktu iesniedzējtiesā notiekošās tiesvedības izbeigšanu un liegtu Tiesai pieņemt nolēmumu.
- 45 Tiesa jau ir nospriedusi, ka iesniedzējtiesas norāde, ka pamatlīeta joprojām tiek izskatīta, ir saistoša Tiesai un pamatlīetas dalībnieki principā to nevar apšaubīt (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 30. punkts, un 2020. gada 18. novembris, *DelayFix*, C-519/19, EU:C:2020:933, 33. punkts).
- 46 Turklāt, tā kā ne no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, ne no iesniedzējtiesas atbildes par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu uzturēšanu neizriet, ka prasītāja pamatlīetā būtu atteikusies no savas prasības vai ka tās prasījumi būtu pilnībā apmierināti, kālab strīdam būtu zudis priekšmets, nav acīmredzami skaidrs, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu aprakstītā problēma ir kļuvusi hipotētiska, un līdz ar to atbilde uz uzdotajiem jautājumiem joprojām ir nepieciešama, lai atrisinātu minēto strīdu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest*, C-600/21, EU:C:2022:970, 25. punkts).
- 47 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

- 48 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā, kas ieviesta ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu tai izlemt lietu, kura iesniegta izskatīšanai šajā tiesā. Šajā nolūkā Tiesai vajadzības gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotie jautājumi. Turklāt Tiesai var nākties ņemt vērā tādas Savienības tiesību normas, uz kurām valsts tiesa sava jautājuma izklāstā nav atsaukusies (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *Ministrstvo za obrambo*, C-742/19, EU:C:2021:597, 31. punkts).
- 49 Tāpat jāatgādina, ka Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka prejudiciālā nolēmuma procedūras pamatā ir nevis konsultatīvu viedokļu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan vajadzība faktiski atrisināt strīdu (spriedums, 2021. gada 15. jūnijs, *Facebook Ireland* u.c., C-645/19, EU:C:2021:483, 116. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 50 Šajā lietā no šī sprieduma 23. punktā ietvertā faktu izklāsta izriet, ka pamatlīeta tostarp attiecas uz tādas iespējamās negodīgas komercprakses esamību, kas ir izpaudusies tādējādi, ka apdrošināšanas sabiedrība ir neskaidri un neprecīzi sagatavojusi *unit-linked* tipveida grupas līgumu un tāpēc patērētājs, kurš ir pievienojies šim grupas līgumam pēc otra uzņēmuma ierosinājuma, nespēj izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus.

- 51 Šādos apstākļos ar pirmo un otro jautājumu, kuri jāizskata kopā, šī tiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par “negodīgu komercpraksi” šīs tiesību normas izpratnē ir uzskatāms tas, ka apdrošināšanas sabiedrība ir sagatavojusi tādu *unit-linked* tipveida grupas līgumu, kas neļauj patērētājam, kurš šim grupas līgumam ir pievienojies pēc otra uzņēmuma ierosinājuma, izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus. Apstiprinošas atbildes gadījumā minētā tiesa turklāt jautā, vai par šo negodīgo komercpraksi ir atbildīga apdrošināšanas sabiedrība, apdrošinājumaņēmējs uzņēmums vai abi šie tirgotāji kopā.
- 52 Atbilstoši Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punktam šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem, kā izklāstīts šīs direktīvas 5. pantā, pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā. Saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 4. punktu komercprakse ir negodīga, ja tā ir maldinoša šīs direktīvas 6. un 7. panta izpratnē vai agresīva tās 8. un 9. panta izpratnē.
- 53 Pirmām kārtām, attiecībā uz apdrošināšanas sabiedrības sagatavotā *unit-linked* tipveida grupas līguma klasificēšanu par “komercpraksi” Direktīvas 2005/29 izpratnē, pirmkārt, ir jāatgādina, ka jēdziens “komercprakse” šīs direktīvas 2. panta d) punktā ir definēts īpaši plaši, proti, šai praksei ir jābūt, no vienas puses, komerciālai, t.i., tai ir jābūt tirgotāju veiktai, un, no otras puses, tieši saistītai ar preču pārdošanas veicināšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem. Šajā ziņā Tiesa ir paskaidrojusi, no vienas puses, ka formulējums “tieši saistīta ar produkta pārdošanu” tostarp ietver jebkuru pasākumu, kas izdarīts saistībā ar līguma noslēgšanu, un jēdziens “produkts” minētās direktīvas 2. panta c) punkta izpratnē turklāt attiecas uz jebkurām precēm vai pakalpojumiem. No otras puses, no šīs pašas direktīvas 2. panta b) punkta izriet, ka jēdziens “tirgotājs” attiecas uz “jebkuru fizisku vai juridisku personu”, kas veic darbību par atlīdzību, ciktāl komercprakse ir daļa no darbības, kas ir tās profesionālā darbība, tostarp, ja šo praksi izvērs cits uzņēmums, kas darbojas šīs personas vārdā un/vai uzdevumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 129. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 54 Otrkārt, runājot par šāda jēdziena piemērojamību apdrošināšanas sabiedrības darbībām saistībā ar patērētāju pievienošanu *unit-linked* grupas līgumam – vispirms –, Tiesa ir jau nospriedusi, ka paziņojums, ar kuru patērētājs pievienojas šādam grupas līgumam, kas noslēgts starp apdrošināšanas sabiedrību un apdrošināšanasņēmēju uzņēmumu, ir pamats individuālam apdrošināšanas līgumam starp šo apdrošināšanas sabiedrību un šo patērētāju. Piedāvājot šim patērētājam pievienoties minētajam grupas līgumam, apdrošināšanasņēmējs uzņēmums savukārt pret atlīdzību veic apdrošināšanas starpniecības darbību Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/92/EK (2002. gada 9. decembris) par apdrošināšanas starpniecību (OV 2003, L 9, 3. lpp.) izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 81., 87. un 88. punkts).
- 55 Turpinot – tas nozīmē, ka patērētājs, kurš vēlas pievienoties šādam *unit-linked* grupas līgumam, saņem informāciju, kas atbilstoši Direktīvas 2002/83 36. panta 1. punktam apdrošinājumaņēmējam jāsniedz pirms apdrošināšanas līguma noslēgšanas (turpmāk tekstā – “līguma informācija”) (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 82. punkts).
- 56 Šajā ziņā Tiesa ir atzinusi – tā kā *unit-linked* grupas līguma gadījumā apdrošināšanas produkts ietver ieguldījumu elementu, kas nav nodalāms no šī produkta, iepriekš minētajai līguma informācijai tostarp ir jāietver norādes par *unit-linked* grupas līguma pamatā esošo aktīvu

pamatīpašībām. Šajās norādēs ir jābūt ietvertai skaidrai, precīzai un saprotamai informācijai par minēto līguma pamatā esošo aktīvu ekonomisko un juridisko raksturu, tostarp vispārējiem principiem, kas regulē to ienesīgumu, kā arī skaidrai, precīzai un saprotamai informācijai par strukturālajiem riskiem, kas saistīti ar minēto līguma pamatā esošajiem aktīviem, proti, riskiem, kādi raksturīgi to veidam un var tieši ietekmēt no apdrošināšanas attiecībām izrietošās tiesības un pienākumus, piemēram, riskiem, kas saistīti ar tā ieguldījumu fonda daļu, ar ko ir saistīts minētais līgums, vērtības samazināšanos vai finanšu instrumentu, kuri veido tos pašus līguma pamatā esošos aktīvus, emitenta kredītrisku. Savukārt minētajām norādēm obligāti nav jāietver detalizēts un izsmelošs visu ieguldījumu risku, kas saistīti ar *unit-linked* grupas līguma pamatā esošajiem aktīviem, rakstura un apmēra apraksts, piemēram, to, kas izriet no dažādu to veidojošo finanšu instrumentu īpatnībām vai indeksa, uz kuru ir balstīta šo finanšu instrumentu samaksa, vērtības aprēķināšanas tehniskās kārtības; tāpat minētajām norādēm nav obligāti jāietver tā pati informācija, kas minēto finanšu instrumentu emitentam kā ieguldījumu pakalpojumu sniedzējam jāpaziņo saviem klientiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 97., kā arī 102.–105. punkts).

- 57 Visbeidzot – apdrošināšanas sabiedrībai līguma informācija apdrošināšanas ņēmējam uzņēmumam ir jāsniedz, formulējot to patērētājiem skaidrā, precīzā un saprotamā veidā, lai to vēlāk varētu nodot patērētājiem pievienošanās *unit-linked* grupas līgumam laikā. Savukārt apdrošināšanas ņēmējam uzņēmumam, rīkojoties kā apdrošināšanas starpniekam, līguma informācija ir jānodod patērētājam pirms tā pievienošanās šim līgumam, papildinot līgumu ar jebkādiem citiem precizējumiem, kas varētu izrādīties nepieciešami, ņemot vērā šī patērētāja prasības un vajadzības. Šie precizējumi ir jāpielāgo, ņemot vērā minētā līguma sarežģītību, un tie ir jāformulē skaidri, precīzi un minētajam patērētājam saprotami (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 89.–91. punkts).
- 58 Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka patērētājam, kurš vēlas pievienoties *unit-linked* grupas līgumam, līguma informācija var tikt sniegta, izmantojot apdrošināšanas sabiedrības sagatavotu tipveida līgumu, ar nosacījumu, ka apdrošināšanas ņēmējs uzņēmums to ir nodevis šim patērētājam laikus – pirms viņa pievienošanās līgumam –, lai viņš varētu izdarīt apzinātu un informētu tā apdrošināšanas produkta izvēli, kurš vislabāk atbilst viņa vajadzībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 118. punkts).
- 59 Pamatojoties tieši uz šī sprieduma 53.–58. punktā īsi izklāstītajiem apsvērumiem, Tiesa 2022. gada 24. februāra spriedumā A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi) (C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 130. punkts) ir nospriedusi, ka līguma informācijas sniegšanu pirms patērētāja pievienošanās *unit-linked* grupas līgumam, no vienas puses, veic apdrošināšanas sabiedrība un apdrošinājuma ņēmējs uzņēmums, kas darbojas kā apdrošināšanas starpnieks, un tā ietilpst darbībās, kuras šie uzņēmumi veic kā tirgotāji, un, no otras puses, tā ir tieši saistīta ar šī patērētāja veikto apdrošināšanas līguma noslēgšanu Direktīvas 2002/83 izpratnē un tādēļ šī informācijas sniegšana ir “komercprakse” Direktīvas 2005/29 izpratnē.
- 60 Tā kā – kā tas ir šajā gadījumā – minētā informācija ir sniegta tipveida līguma veidā, uz kura pamata tiek izteikts apdrošināšanas ņēmēja uzņēmuma piedāvājums pievienoties *unit-linked* grupas līgumam, apdrošināšanas sabiedrības veikta minētā tipveida līguma izstrāde arī ietilpst jēdzienā “komercprakse” Direktīvas 2005/29 izpratnē.

- 61 Otrām kārtām, attiecībā uz komercprakses negodīgo raksturu, kas izpaužas tādējādi, ka apdrošināšanas sabiedrība ir neskaidri un neprecīzi sagatavojusi *unit-linked* grupas līgumu, kas neļauj patērētājam – kurš pievienojies šim līgumam pēc uzņēmuma, kas ir šī grupas līguma apdrošināšanas ņēmējs, priekšlikuma – izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus, ir jāatgādina, ka no Direktīvas 2005/29 7. panta 1. punkta izriet, ka komercpraksi uzskata par maldinošu un tādējādi tā ir negodīga komercprakse šīs direktīvas 5. panta 4. punkta izpratnē, ja attiecībā uz tās faktiem, ņemot vērā visas tās iezīmes un apstākļus un izmantotā saziņas līdzekļa nepilnības, ir izpildīti divi nosacījumi. Pirmkārt, šajā praksē tiek noklusēta būtiska informācija, kas vidusmēra patērētājam ir vajadzīga konkrētajos apstākļos, lai varētu pieņemt informētu komerclēmmumu. Otrkārt, minētajai komercprakti ir jāliek vai varētu būt jāliek vidusmēra patērētājam pieņemt tādu komerclēmmumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis (spriedums, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 131. punkts).
- 62 Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 7. panta 2. punktu, ja ir izpildīts iepriekšējā punktā minētais otrais nosacījums, komercprakse ir uzskatāma par maldinošu noklusēšanu arī tad, ja tirgotājs noklusē šādu būtisku informāciju vai sniedz to neskaidri, nesaprotami, divdomīgi vai nelaikā (spriedums, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 132. punkts).
- 63 Šajā ziņā Tiesa, pirmkārt, ir konstatējusi, ka šī sprieduma 56. punktā minētā līguma informācija ir būtiska informācija Direktīvas 2005/29 7. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 133. punkts).
- 64 Otrkārt, ņemot vērā izšķirošo nozīmi, kas piemīt šī sprieduma 56. punktā minētās līguma informācijas sniegšanai, lai ļautu patērētājam, kurš vēlas pievienoties *unit-linked* grupas līgumam, izdarīt apzinātu un informētu tā apdrošināšanas produkta izvēli, kas vislabāk atbilst viņa vajadzībām, Tiesa ir atzinusi, ka šīs informācijas noklusēšana, sagrozīšana vai tās sniegšana neskaidri, nesaprotami, divdomīgi vai nelaikā var likt minētajam patērētājam pieņemt komerclēmmumu, kādu tas citādi nebūtu pieņēmis (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 134. punkts).
- 65 Tiesa no tā secināja, ka minētās līguma informācijas nesniegšana patērētājam, kurš vēlas pievienoties *unit-linked* grupas līgumam, var būt negodīga komercprakse Direktīvas 2005/29 5. panta 4. punkta izpratnē un – konkrētāk – var tikt kvalificēta kā maldinoša noklusēšana šīs direktīvas 7. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 135. punkts).
- 66 Tādējādi, ja, pirmkārt, patērētājam, kurš vēlas pievienoties līgumam, līguma informācija tiek sniegta, izmantojot apdrošināšanas sabiedrības sagatavotu tipveida līgumu, un ja, otrkārt, šajā tipveida līgumā šī sprieduma 56. punktā minētā līguma informācija ir noklusēta, sagrozīta vai sniegta neskaidri, nesaprotami vai divdomīgi, kas neļauj patērētājam izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus, un tādējādi izdarīt apzinātu un informētu tā apdrošināšanas produkta izvēli, kurš vislabāk atbilst viņa vajadzībām, šī komercprakse var tikt kvalificēta kā maldinoša noklusēšana Direktīvas 2005/29 7. panta izpratnē un tātad atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 4. punktam tā ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi.

- 67 Līdz ar to no iepriekš minētā izriet, ka, neskarot pārbaudes, kādas jāizdara valsts tiesām par to, vai šī sprieduma iepriekšējā punktā minētie nosacījumi ir izpildīti, tas, ka apdrošināšanas sabiedrība ir sagatavojusi tādu *unit-linked* grupas līgumu, kas neļauj patērētājam izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus, var tikt uzskatīts par “negodīgu komercpraksi” Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punkta izpratnē.
- 68 Visbeidzot, trešām kārtām, saistībā ar to, vai par šādu negodīgu komercpraksi ir atbildīga apdrošināšanas sabiedrība, apdrošināšanasņēmējs uzņēmums vai abi šie tirgotāji, Tiesa jau ir nospriedusi, ka, ņemot vērā Direktīvas 2005/29 2. panta b) punktā norādītā jēdziena “tirgotājs” definīciju, kas ir atgādināta šī sprieduma 53. punktā, šī direktīva var tikt piemērota situācijā, kad tirgus dalībnieka komercpraksi īsteno cits uzņēmums, kas darbojas šī tirgus dalībnieka vārdā un/vai uzdevumā, no kā izriet, ka noteiktās situācijās minētās direktīvas normas var tikt piemērotas gan minētajam tirgus dalībniekam, gan arī šim uzņēmumam, ja abi pēdējie minētie atbilst “tirgotāja” definīcijai (spriedums, 2013. gada 17. oktobris, *RLvS*, C-391/12, EU:C:2013:669, 38. punkts).
- 69 Šajā lietā tostarp no šī sprieduma 54., 57. un 59. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka, pirmkārt, patērētāju pievienošanās *unit-linked* grupas līgumam kontekstā gan apdrošināšanas sabiedrība, gan apdrošināšanasņēmējs uzņēmums atbilst tirgotāja definīcijai Direktīvas 2005/29 izpratnē. Otrkārt, abi šie tirgotāji ir individuāli atbildīgi par Direktīvas 2002/83 36. panta 1. punktā paredzētā pienākuma nodrošināt pirms līguma noslēgšanas sniedzamo informāciju patērētājam, kurš pievienojas šim *unit-linked* grupas līgumam, pienācīgu izpildi attiecībā uz to šī pienākuma daļu, kas tiem ir jāizpilda.
- 70 Tādējādi, ja negodīga komercprakse izpaužas tādā veidā, ka apdrošināšanas sabiedrība ir sagatavojusi maldinošu *unit-linked* grupas līgumu, kas patērētājam ticis nodots laikus – pirms tā pievienošanās šim grupas līgumam, šī apdrošināšanas sabiedrība principā ir atbildīga par šādu praksi.
- 71 Tas gan neizslēdz iespējamo apdrošināšanasņēmēja uzņēmuma atbildību par citu negodīgu komercpraksi, kas ir tieši saistīta ar patērētāja pievienošanās procesu *unit-linked* grupas līgumam, piemēram, praksi, kura var izpausties tādējādi, ka nav sniegta konkrēta papildinformācija šī sprieduma 57. punkta izpratnē, tostarp attiecībā uz ieguldījuma attiecīgajā apdrošināšanas produktā finansiālajiem aspektiem un ar to saistītajiem riskiem, kas šim apdrošināšanasņēmējam uzņēmumam kā apdrošināšanas starpniekam Direktīvas 2002/92 izpratnē ir jāsniedz patērētājam, vai tādējādi, ka nav ievērots termiņš, kādā *unit-linked* grupas līgums ir jānodod patērētājam šī sprieduma 58. punkta izpratnē.
- 72 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par “negodīgu komercpraksi” šīs tiesību normas izpratnē var tikt uzskatīts tas, ka apdrošināšanas sabiedrība ir sagatavojusi tādu *unit-linked* tipveida grupas līgumu, kas neļauj patērētājam, kurš ir pievienojies šim grupas līgumam pēc otra uzņēmuma – apdrošināšanasņēmēja – ierosinājuma, izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus, un ka šī apdrošināšanas sabiedrība ir atzīstama par atbildīgu par šo negodīgu komercpraksi.

Par trešo jautājumu

- 73 No iesniedzējtiesas nolēmuma, kā tas rezumēts šī sprieduma 30.–32. punktā, izriet, ka ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punktu, atbilstoši kuram komercprakses negodīgā rakstura konstatējums tieši neietekmē līguma spēkā esamību, tāda Polijas tiesību interpretācija, atbilstoši kam patērētājam ir tiesības lūgt atcelt negodīgas komercprakses dēļ noslēgtu līgumu, var tikt uzskatīta par samērīgu sankciju pasākumu šīs direktīvas 13. panta izpratnē.
- 74 Saskaņā ar šī sprieduma 48. punktā atgādināto judikatūru ir jāpieņem, ka ar šo jautājumu šī tiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 13. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāda valsts tiesību interpretācija, atbilstoši kurai patērētājam, kas ir noslēdzis līgumu tirgotāja negodīgas komercprakses dēļ, ir tiesības lūgt atcelt šo līgumu.
- 75 Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms jānosaka, vai šīs direktīvas 3. panta 2. punktam ir pretrunā tas, ka dalībvalstis piešķir patērētājiem šādas tiesības kā sankciju par negodīgas komercprakses esamību, un noliedzošas atbildes gadījumā – vai līguma atcelšanu var uzskatīt par efektīvu, samērīgu un preventīvu sankciju pasākumu minētās direktīvas 13. panta izpratnē.
- 76 Pirmkārt, saistībā ar šīs pašas direktīvas 3. panta 2. punkta interpretāciju jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (spriedums, 2022. gada 26. aprīlis, *Landespolizeidirektion Steiermark* (Maksimālais robežkontroles ilgums pie iekšējām robežām), C-368/20 un C-369/20, EU:C:2022:298, 56. punkts).
- 77 Pirmām kārtām, saistībā ar šīs tiesību normas formulējumu no tā izriet, ka, tā kā līgumtiesību vispārējie aspekti Savienības līmenī nav saskaņoti, līgumu spēkā esamību reglamentē valsts tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 3. februāris, *Stichting Waternet*, C-922/19, EU:C:2021:91, 42. un 45. punkts).
- 78 Otrām kārtām, runājot par minētās tiesību normas kontekstu, no vienas puses, Direktīvas 2005/29 9. apsvērumā ir skaidri noteikts, ka šī direktīva neskar ne tikai valsts tiesību aktus, kas attiecas uz līgumtiesībām, bet arī atsevišķas prasības, ko ir cēlušas personas, kam kāda negodīga komercprakse ir radījusi kaitējumu.
- 79 No otras puses, Tiesa ir nospriedusi, ka šīs direktīvas 5. panta 1. punktā ir tikai paredzēts, ka negodīga komercprakse “ir aizliegta”, un tādēļ tā atstāj dalībvalstu ziņā izvēlēties valsts līdzekļus, kas atbilstoši minētās direktīvas 11. un 13. pantam ir paredzēti cīņai ar šādu praksi, ar nosacījumu, ka šie līdzekļi ir piemēroti un efektīvi, un ka paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un preventīvas (spriedums, 2018. gada 19. septembris, *Bankia*, C-109/17, EU:C:2018:735, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 80 Tiesa ir precizējusi, ka, lai gan šīs pašas direktīvas 11. pantā ir tikai prasīts, lai dalībvalstis nodrošinātu piemērotus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu negodīgu komercpraksi, šādi līdzekļi tomēr var ietvert arī tiesā celtu prasību pret šādu praksi ar mērķi to izbeigt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. septembris, *Bankia*, C-109/17, EU:C:2018:735, 42. punkts).

- 81 Trešām kārtām, Direktīvas 2005/29 mērķis ir nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni un ar šādu nolūku arī to, lai negodīga komercprakse tiktu efektīvi apkarota patērētāju interesēs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *UPC Magyarország*, C-388/13, EU:C:2015:225, 32. un 51. punkts).
- 82 Līdz ar to no Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punkta gramatiskas, sistēmiskas un teleoloģiskas interpretācijas izriet, ka šī tiesību norma neliedz dalībvalstīm piešķirt patērētājam, kurš ir noslēdzis līgumu negodīgas komercprakses dēļ, tiesības lūgt atcelt šo līgumu, ja šāds sankciju pasākums ir efektīvs, samērīgs un preventīvs šīs direktīvas 13. panta izpratnē.
- 83 Šo interpretāciju neatspēko tas, ka ar Direktīvu 2019/2161 Direktīvā 2005/29 tika iekļauts jauns 11.a pants, kura 1. punktā ir noteikts, ka “patērētājiem, kuriem kaitējumu nodarījusi negodīga komercprakse, ir pieejami samērīgi un efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, tostarp kompensācija par kaitējumu, kas nodarīts patērētājam, un attiecīgā gadījumā – [...] līguma izbeigšana”, vienlaikus 2. punktā precizējot, ka tas “neskar citu tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu, kas pieejami patērētājiem saskaņā ar [...] valstu tiesību aktiem”.
- 84 Proti, papildus tam, ka Direktīvas 2019/2161 transponēšanas termiņš beidzās 2021. gada 28. novembrī, kālab 11.a pantam nav nozīmes, interpretējot Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punktu un 13. pantu šajā lietā, tā iekļaušana Direktīvā 2005/29 katrā ziņā tikai apstiprina, ka dalībvalstīm bija un joprojām ir tiesības paredzēt citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus patērētājiem, kuriem ir nodarīts kaitējums negodīgas komercprakses dēļ, tostarp tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas paredz patērētāja tiesības lūgt atcelt šādas negodīgas komercprakses dēļ noslēgtu līgumu.
- 85 Otrkārt, attiecībā uz sankciju pasākuma, kas izpaužas kā līguma atcelšana, efektīvo, samērīgo un preventīvo raksturu šīs direktīvas 13. panta izpratnē Tiesa ir uzsvērusi, no vienas puses, ka tikai valsts tiesām, ņemot vērā visus tajās izskatāmo lietu raksturojošos apstākļus, ir jāizvērtē, vai dalībvalstu atbilstoši šī sprieduma 79. punktā atgādinātajai judikatūrai ieviestais sankciju režīms attiecībā uz tirgotājiem, kuri izmanto negodīgu komercpraksi, ir saderīgs ar minētās direktīvas prasībām, un it īpaši ar samērīguma principu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *UPC Magyarország*, C-388/13, EU:C:2015:225, 58. un 59. punkts, kā arī pēc analogijas spriedumu, 2020. gada 5. marts, *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 27. punkts).
- 86 No otras puses, Tiesa, sniedzot precizējumus, kas varētu palīdzēt valsts tiesām izdarīt šādu vērtējumu, ir atzinusi, ka līguma spēkā neesamības sankcija principā atbilst efektivitātes, samērīguma un preventīvās iedarbības prasībām, kas ir noteiktas Direktīvas 2005/29 13. pantam analogiskā tiesību normā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 5. marts, *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 25., 26., 29. un 30. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 87 Šajā kontekstā ir arī jāatgādina, ka Tiesa attiecībā uz komercpraksi, kas saistīta ar patērētāju pievienošanos tādiem *unit-linked* grupas līgumiem, kādi aplūkoti pamatlietā, ir nospriedusi, ka, lai gan atbilstoši Direktīvai 2002/83 šīs direktīvas 36. panta 1. punktā paredzētā pienākuma sniegt informāciju pirms līguma noslēgšanas nepareiza izpilde nav pamats *unit-linked* grupas līguma vai paziņojuma par pievienošanos šim līgumam atzīšanai par nederīgu vai spēkā neesošu, valsts tiesām tomēr ir jāizvērtē, vai, ņemot vērā izšķirošo nozīmi, kāda šī sprieduma 56. punktā minētajai līguma informācijai ir patērētāja gribas pievienoties šim līgumam izveidē, informēšanas pienākuma nepareiza izpilde var padarīt nederīgu tā piekrišanu tikt saistītam ar minēto līgumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. februāris, A u.c. (*Unit-linked* apdrošināšanas līgumi), C-143/20 un C-213/20, EU:C:2022:118, 125. un 126. punkts).

- 88 Šādos apstākļos patērētāja tiesības lūgt atcelt līgumu, kas noslēgts negodīgas komercprakses dēļ, kura izpaudusies kā tāda *unit-linked* tipveida grupas līguma sagatavošana, kas neļauj šim patērētājam izprast attiecīgā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus, ir uzskatāmas par efektīvu, samērīgu un preventīvu sankciju Direktīvas 2005/29 13. panta izpratnē, bet tas katrā ziņā ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus atbilstošos šīs lietas apstākļus.
- 89 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 13. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tāda valsts tiesību interpretācija, atbilstoši kurai patērētājam, kas ir noslēdzis līgumu tirgotāja negodīgas komercprakses dēļ, ir tiesības lūgt atcelt šo līgumu.

Par ceturto jautājumu

- 90 Ceturtais jautājums ir uzdots gadījumam, ja uz trešo jautājumu tiktu sniegta apstiprinoša atbilde. Ņemot vērā uz trešo jautājumu sniegto atbildi, uz šo jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 91 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (“Negodīgas komercprakses direktīva”), 3. panta 1. punkts**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

par “negodīgu komercpraksi” šīs tiesību normas izpratnē var tikt uzskatīts tas, ka apdrošināšanas sabiedrība ir sagatavojusi tādu tirgum piesaistītu dzīvības apdrošināšanas līgumu, kas ir piesaistīts ieguldījumu fondam un kas neļauj patērētājam, kurš ir pievienojies šim grupas līgumam pēc otra uzņēmuma – apdrošināšanas ņēmēja – ierosinājuma, izprast piedāvātā apdrošināšanas produkta veidu un struktūru, kā arī ar to saistītos riskus, un ka šī apdrošināšanas sabiedrība ir atzīstama par atbildīgu par šo negodīgo komercpraksi.

2) Direktīvas 2005/29 3. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 13. pantu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tam nav pretrunā tāda valsts tiesību interpretācija, atbilstoši kurai patērētājam, kas ir noslēdzis līgumu tirgotāja negodīgas komercprakses dēļ, ir tiesības lūgt atcelt šo līgumu.

[Paraksti]